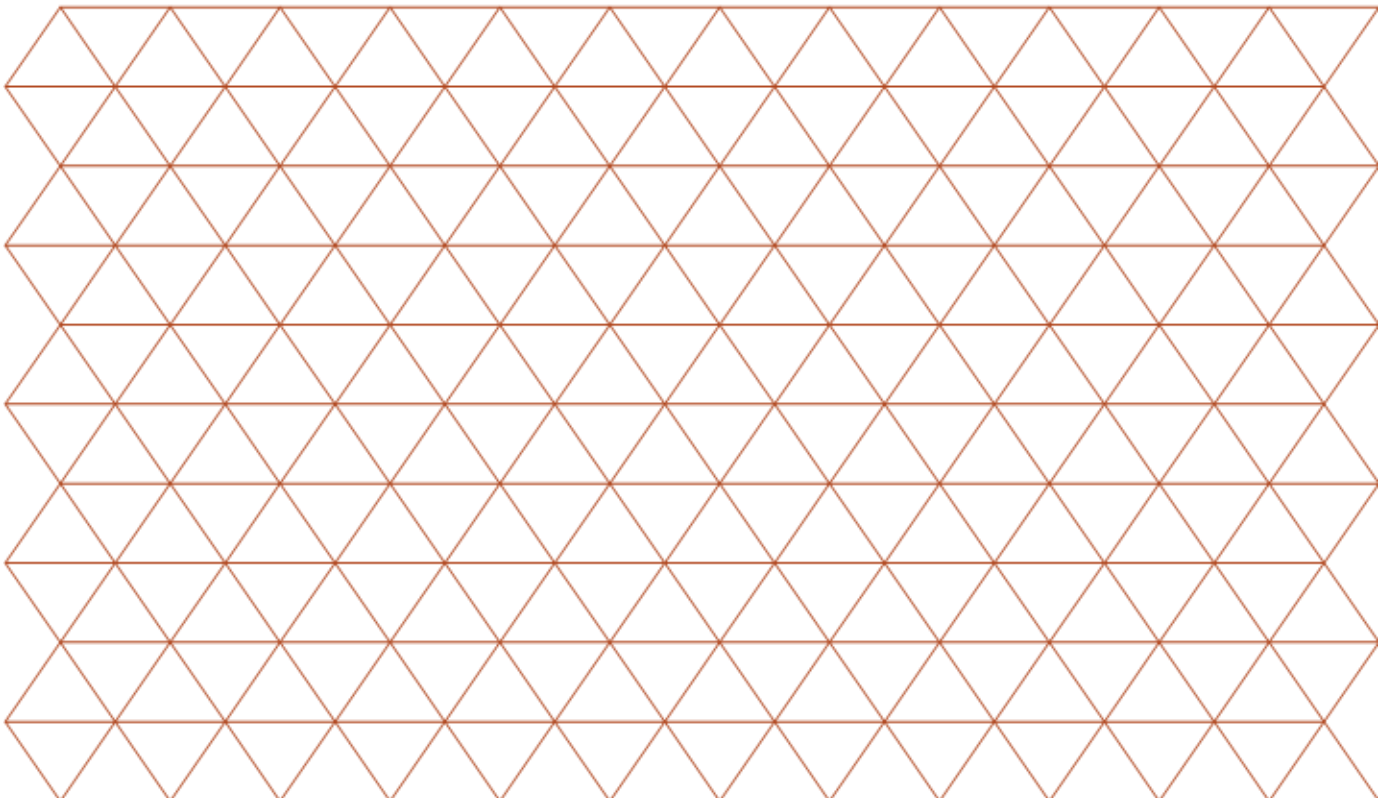

Betyg- och studieresultat i gymnasieskolan år 2021

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2021-11-30

Diarienummer: 2021:1325

Skolverket, Stockholm 2021

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Om gymnasieskolan	5
Om statistiken	7
Genomströmning	9
Andelen elever som tar examen inom tre år	10
Yrkesprogram	12
Högskoleförberedande program	14
Andelen med examen efter 4 och 5 år	15
Kursanalyser nationella program.....	16
Förändringar i andelen elever som klarat kurser med godkäntkrav.....	19
Kursanalyser av samhällsvetenskapsprogrammet.....	21
Små skillnader i förkunskaper, stora skillnader i utfall i matematik 2b.....	24
Sammanfattande iakttagelser	26
Grundläggande behörighet till högskoleutbildning	27
Grundläggande behörighet på yrkesprogram	27
Genomsnittlig betygspoäng	28
Yrkesprogram	29
Högskoleförberedande program	30
Kön, föräldrars utbildningsnivå samt utländsk bakgrund.	30
Statistikredovisningen på Skolverkets webbplats.....	31

Sammanfattning

I denna promemoria redogör vi för statistiken över betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2021. Den officiella statistiken publiceras i tabeller på Skolverkets webbplats <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/>. De viktigaste resultaten är följande:

- Andelen elever som börjar nationella program och tar examen inom tre år ökar. År 2021 var det 79,6 procent av eleverna som slutförde gymnasieskolan med examen inom tre år. År 2020 var motsvarande andel 78,3 procent.
- Andelen med examen har ökat på samtliga högskoleförberedande program år 2021 och på 8 av 12 yrkesprogram. Störst ökning har skett på samhällsvetenskapsprogrammet där andelen elever med examen inom tre år ökat kraftigt, från 78,5 procent år 2020 till 81,7 procent år 2021, en ökning med 3,2 procentenheter. På yrkesprogrammen är det barn- och fritidsprogrammet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet som ökat mest, båda med 2,9 procentenheter år 2021 jämfört med år 2020.
- På samhällsvetenskapsprogrammet har andelen elever som fått godkänt i den avslutande kursen matematik 2b ökat kraftigt år 2021 jämfört med år 2020. Andelen underkända har minskat från 18,7 procent år 2020 till 14,7 procent år 2021. Minskningen av andelen underkända i matematik 2b är mycket likartad vid en jämförelse av offentliga och enskilda huvudmän. Det finns ingen annan kurs som uppvisar så stora förändringar på samhällsvetenskapsprogrammet.
- Andelen elever på samhällsvetenskapsprogrammet med godkänt betyg i matematik 2b är högre år 2021 jämfört med år 2020, oavsett om man jämför elever med låga, medel eller höga meritvärden från grundskolan. Betygen i matematik från grundskolan och i första matematikkursen i gymnasieskolan skiljer sig dock inte för eleverna som slutförde år 2021 jämfört med 2020.
- Eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet som gick ut år 2021 gjorde inget nationellt prov i matematik 2b till följd av covid-19-pandemin. Bland eleverna som slutförde samhällsvetenskapsprogrammet år 2020 skrev närmare 80 procent nationellt prov i matematik 2b, där 49 procent blev underkända på det nationella provet.
- Ökningen av andelen elever som klarat godkänt i kursen matematik 2b förklarar tillsammans med ökningarna i kursen svenska 3 och gymnasiearbetet varför det skett en mycket kraftig ökning av andelen med examen mellan år 2020 och år 2021 på samhällsvetenskapsprogrammet.
- Andelen elever som slutfört gymnasieskolan med grundläggande behörighet till universitet och högskolestudier har minskat något, från 73,2 procent år 2020 till 72,8 procent år 2021.
- Den genomsnittliga betygspoängen har ökat något för eleverna som slutfört gymnasieskolan, från 14,4 poäng år 2020 till 14,5 poäng år 2021.

Bakgrund

Om gymnasieskolan

Gymnasieskolan är frivillig och består sedan läsåret 2011/12 av nationella program, introduktionsprogram och riksrekryterande utbildningar med egna examensmål. Vid sidan av det finns också International Baccalaureate.

De nationella programmen består av tolv yrkesprogram och sex högskoleförberedande program. De högskoleförberedande programmen ska förbereda eleverna för fortsatta studier på universitet eller högskola. Yrkesprogrammen ska i stället göra eleverna redo att påbörja en anställning eller gå vidare till yrkes-högskola efter avslutad gymnasieutbildning.¹

Program i gymnasieskolan samt krav för examen

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Handel- och administrationsprogrammet
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industri tekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Riksrekryterande utbildningar (med egna examensmål)

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

¹ 16 kap. 2–5 och 15 §§ skollagen (2010:800).

Krav för yrkesexamen²:

Eleven ska ha betyg på en utbildning som omfattar 2 500 poäng, varav godkända betyg i 2 250 poäng. I de godkända betygen ska följande kurser ingå:

Svenska eller svenska som andraspråk 1

Engelska 5

Matematik 1a

Godkänt gymnasiearbete

Programgemensamma kurser om 400 poäng

Krav för högskoleförberedande examen³:

Eleven ska ha betyg på en utbildning som omfattar 2 500 poäng, varav godkända betyg i 2 250 poäng. I de godkända betygen ska följande kurser ingå:

Svenska eller sv. som andraspråk 1, 2 och 3

Engelska 5 och 6

Matematik 1b eller 1c

Godkänt gymnasiearbete

Riksrekryterande utbildningar⁴ har egna examensmål, och redovisas i Skolverkets statistik som en del av yrkesprogrammen och där nationella programtotaler visas. International Baccalaureate som har egna examensmål redovisas från och med publiceringen läsåret 2020/21 i en separat tabell i den officiella statistiken. Introduktionsprogrammen ska ge obehöriga elever möjlighet att komma in på ett nationellt program eller leda till att de kan få ett arbete. Från och med höstterminen 2019 finns det fyra introduktionsprogram⁵, men gymnasiebetygsstatistiken redovisar än så länge de äldre fem introduktionsprogrammen som eleverna kunde välja bland vid sin gymnasiestart.

Därutöver finns vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år, som bygger på teknikprogrammet och syftar till en gymnasieingenjörsexamen.⁶ Den är tänkt att ge eleverna fördjupad kunskap inom en av fyra möjliga profiler med teknikspecifik inriktning. Utbildningen startade som försöksverksamhet i och med den reformerade gymnasieskolan 2011 men vidareutbildningen ingår från och med läsåret 2015/16 i gymnasieskolan. I Skolverkets statistik redovisas denna vidareutbildning i en separat tabell.

För att uppnå examen i gymnasieskolan behöver en elev ha betyg i kurser som motsvarar 2 500 poäng och uppnå godkända betyg i 2 250 poäng. Därutöver behöver vissa specifika kurser samt gymnasiearbetet vara godkända för examen. I denna PM benämns dessa ”kurser med godkäntkrav”.

² 16 kap. 26–27 §§ skollagen samt 8 kap. 5–6 §§ gymnasieförordningen.

³ 16 kap. 26 och 28 §§ skollagen samt 8 kap. 7 § gymnasieförordningen.

⁴ Här ingår utbildningar inom flygteknik, marinteknik, samiska näringar, sjöfart, tågteknik och yrkesdans.

⁵ 17 kap. 2 och 3 §§ skollagen.

⁶ 17 a kap. 3 och 4 §§ skollagen.

Om statistiken

Statistikens syfte är att visa antal elever vilka erhållit betygstyperna examensbevis, studiebevis eller International Baccalaureate från skolenheter med statsbidrag. Statistiken visa även genomströmning och övergång till högskola och Komvux.

Uppgifterna utgör en del i Skolverkets nationella uppföljningssystem för skolsektorn. Syftet med uppföljningssystemet är att det ska ge en samlad bild av skolans verksamhet och vara underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå.

I statistikredovisningen avser begreppet ”slutfört” samtliga elever som läst ett fullständigt nationellt program, har betyg i kurser om 2 500 poäng och sedan fått en examen eller ett studiebevis. Gränsen 2 500 poäng, det vill säga ett fullständigt nationellt program, innebär att samtliga elever med examen och studiebevis om 2 500 betygsatta poäng innefattas i begreppet ”slutfört” och redovisas. Elever som får studiebevis från reducerade program eller har betyg i färre än 2 500 poäng ingår inte i redovisningen av begreppet ”slutfört”. Betyg i en kurs innebär att någon av betygen A–F har satts. Streck räknas inte som betyg.

Mer information om gymnasiebetygsstatistiken finns i kvalitetsdeklarationen på Skolverkets webbplats.

Insamling av uppgifter

Insamlingen av elevernas gymnasiebetyg har i stort sett bedrivits på samma sätt sedan läsåret 2001/02. Sedan läsåret 2001/02 sker insamlingen i samarbete med Universitets- och högskolerådet, UHR, från vilka SCB erhåller betygsuppgifter i mitten av juli. Betygsuppgifter för elever vilka inkommit till UHR efter juli månad erhåller SCB under augusti och september. De skolenheter som inte är anslutna till UHR lämnar i stället uppgifter om betyg direkt till SCB.

Betygsuppgifter för elever avgångna från tekniska fjärde året lämnas också direkt till SCB. Bakgrundsuppgifter, så som elevens folkbokföringsuppgifter och föräldrarnas utbildning hämtas från SCB:s Register över totalbefolkningen (RTB) samt Utbildningsregistret.

Beskrivning av populationen

Skolverkets statistik om gymnasiebetyg fokuserar på två populationer: nybörjare och avgångselever.

I tabeller med genomströmningstatistik sätts nybörjarna i gymnasieskolan i fokus. Där redovisas elever som började för första gången i gymnasieskolan, fördelat på det program där de var registrerade 15 oktober första skolåret. I denna population är personer utan svenskt personnummer exkluderade, då dessa individer inte går att följa över tid.

I avgångsstatistiken ligger fokus på eleverna som fick examen eller studiebevis utfärdade mellan 1 juli år 2020 och 9 juli år 2021. Referensperioden år 2021 har

förlängts med 9 dagar, från 30 juni till 9 juli med anledning av covid-19-pandemin möjligt för skolor att lämna betyg till UHR fram till 5 juli.⁷

Jämförbarhet över tid

I juli 2011 trädde en ny gymnasireform (Gy 2011) i kraft. Flera förändringar har skett i och med gymnasireformen, och införande av gymnasieexamen. Därför är inte avgångskullen läsåret 2013/14 och senare avgångskullar jämförbara med eleverna som avslutade sina gymnasiestudier i gamla gymnasieskolan (Lpf 94).

Till läsåret 2016/17 skedde en stor ökning av elever i gymnasieskolan. Ökningen berodde på det större antal nyanlända som kom till Sverige hösten 2015 då många ungdomar i gymnasieåldern blev registrerade på introduktionsprogrammet språkintroduktion. Detta märktes i nybörjarpopulationen för läsåret 2016/17, vid mättillfället den 15 oktober 2016. En klar majoritet av dessa var män vilket hade stor inverkan på könsfördelningen på programmet och introduktionsprogrammen totalt. På grund av invandringen ökade även antalet elever med tillfälliga personnummer, som inte går att följa över tid och har därför exkluderats från genomströmningsstatistiken.

International Baccalaureate har egna examensmål och redovisas från och med publiceringen läsåret 2020/21 i en separat tabell i den officiella statistiken. I denna PM är tidsserierna bakåt i tiden uppdaterade och redovisar inte elever som läser International Baccalaureate för åren 2014–2021. På några få ställen kan därför statistiken om hela gymnasieskolan och de högskoleförberedande programmen i denna PM skilja sig i storleksordningen 0,1 – 0,3 procentenheter åren 2014–2020 jämfört med uppgifterna i den officiella statistiken. I denna PM markeras vilka tabeller som uppdaterats bakåt i tiden med ”modifierad tabell” i källhänvisningarna som finns under respektive tabell.

⁷ <https://www.uhr.se/om-uhr/nyheter/2021/sista-kompletteringsdag-for-gymnasiebetyg-forlangs-till-5-juli/>

Genomströmning

Genomströmningen av elever avser andelen elever som har slutfört gymnasieskolan inom en viss tid från att de påbörjade sina gymnasiestudier. I normalfallet behöver en elev som börjar på ett nationellt program tre år för att slutföra sina gymnasiestudier. Elever som byter utbildning, gör studieuppehåll eller börjar på ett introduktionsprogram kan behöva ett fjärde eller femte studieår för att slutföra ett nationellt program i gymnasieskolan. Därutöver finns det elever som behöver längre tid på sig att slutföra gymnasieutbildningen av andra orsaker samt elever som avbryter sina studier. I Skolverkets genomströmningsstatistik följer man en elevkull 3, 4 och 5 år efter att eleverna började gymnasieskolan.

Tabell 1. Gy11. Andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3, 4 och 5 år, startår 2011–2018. Procent.

Startår	Examen el. studiebevis 2 500 p inom 3 år		Examen el. studiebevis 2 500 p inom 4 år		Examen el. studiebevis 2 500 p inom 5 år	
	Examen inom 3 år	Examen inom 3 år	Examen inom 4 år	Examen inom 4 år	Examen inom 5 år	Examen inom 5 år
2018	74	69	-	-	-	-
2017	71	66	78	72	-	-
2016	72	66	78	71	79	72
2015	72	66	78	71	79	72
2014	72	66	79	71	80	72
2013	72	65	79	71	80	72
2012	72	65	79	71	80	72
2011	71	63	78	69	79	70

Källa: Gymnasieskolan, betyg, tabell 3 för läsåret 2020/21, modifierad tabell 3 för läsåren 2013/14–2019/20, modifierad tabell 15 för läsåret 2013/14. Siffrorna är avrundade.

Tabell 2. Lpf 94. Andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3, 4 och 5 år, startår 2005–2010. Procent.

Startår	Slutbetyg inom 3 år		Slutbetyg inom 4 år		Slutbetyg inom 5 år	
	Slutbetyg inom 3 år	Slutbetyg inom 3 år	Slutbetyg inom 4 år	Slutbetyg inom 4 år	Slutbetyg inom 5 år	Slutbetyg inom 5 år
2010	71	71	76	76	77	77
2009	69	69	77	77	78	78
2008	69	69	77	77	78	78
2007	68	68	76	76	78	78
2006	68	68	76	76	77	77
2005	69	69	76	76	77	77

Källa: Gymnasieskolan, betyg, tabell 8 läsåren 2012/13 och tidigare. Siffrorna är avrundade.

Tabell 1 och tabell 2 visar genomströmningen för samtliga ungdomar i en elevkull som ett givet år börjat gymnasieskolan. Siffrorna visar elever som börjar i

gymnasieskolan på ett nationellt program och *inkluderar även elever som börjar sina gymnasiestudier på ett introduktionsprogram.*

Hösten 2018 började 111 700 ungdomar gymnasieskolan i år 1, varav 16 900 på ett introduktionsprogram. Våren 2021 – tre år senare – slutförde 74 procent av dessa elever gymnasieskolan med gymnasieexamen (68,8 procent) eller ett studiebevis om 2 500 poäng (5,1 procent). Elever som saknade svenskt personnummer när de började gymnasieskolan finns inte med i beräkningarna på grund av att det inte går att följa dessa elever över tid i statistiken.

28 procent av eleverna i en elevkull lämnar gymnasieskolan utan examen

Följer man en elevkull över en längre tid och tittar på hur stor andel i en elevkull som tagit examen efter fem år är det 72 procent som slutfört gymnasieskolan med examen. 28 procent av eleverna i en elevkull har alltså lämnat gymnasieskolan med ofullständiga studier, det vill säga utan en gymnasieexamen. Andelen av en elevkull som inte slutfört gymnasieskolan med examen har varit i princip oförändrad över tid, med undantag för den första elevkullen som började gymnasieskolan år 2011 där andelen med examen var något lägre jämfört med senare elevkullar.

Mindre andel elever som får gymnasieexamen jämfört med slutbetyg i gamla gymnasieskolan.

Det var en större andel elever som fick slutbetyg i det gamla systemet, Lpf 94, i förhållande till andelen som fått examen i nuvarande gymnasieskolan. Det visar på en skillnad mellan de båda systemen. Kraven för att få en examen i Gy 2011 är annorlunda jämfört med kraven för att få ett slutbetyg i den gamla gymnasieskolan. Då krävdes att eleven blivit betygssatt i samtliga programmets kurser, men inte att 2 250 poäng skulle vara godkända, såsom examenskraven nu anger. Dagens gymnasieexamen kräver alltså mer av eleverna än vad som krävdes av tidigare kullar för att få ett slutbetyg.⁸

Andelen elever som tar examen inom tre år

De nationella programmen är avsedda att genomföras på tre läsår.⁹ I tabellen som följer redovisas en tidsserie över andelen som börjat på nationella program och tagit examen inom tre år.

⁸Likheten gällande genomströmning mellan en elev som fått examen eller studiebevis (Gy 2011) och en elev med slutbetyg (Lpf 94) ligger i de 2 500 poängen. 2 500 poäng markerar i båda systemen att eleven blivit betygssatt i kurser som motsvarar en fullständig gymnasieutbildning. I Lpf 94 kallades motsvarigheten till examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng för slutbetyg. Slutbetyg inkluderade elever som har läst 2 500 poäng, dvs. en fullständig gymnasieutbildning. Eleverna skulle också vara betygssatta i samtliga kurser. Elever som läst reducerat program ingick i beräkningen.

⁹ 16 kap. 15 § skollagen (2010:800).

Tabell 3. Andelen (procent) med examen inom tre år bland nybörjare 2011–2018 på nationella program.

Examensår	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nationella program	71,6	73,8	74,4	75,4	76,3	76,7	78,3	79,6
Yrkesprogram	66,6	69,9	70,8	71,8	72,0	71,6	74,3	74,9
Högskoleförberedande program	74,2	75,7	76,1	77,0	78,1	79,0	80,0	81,7

Gymnasieskolan, betyg, modifierade tabell 3A för läsåren 2013/14–2019/20, tabell 3A läsåret 2020/21.

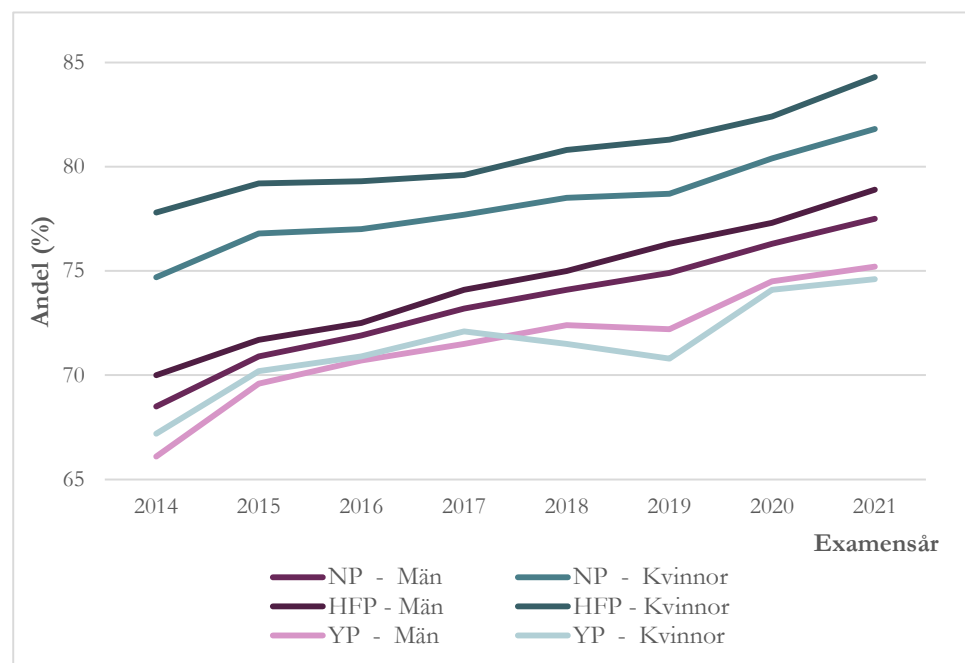
År 2021 var det 79,6 procent av eleverna som började på ett nationellt program hösten 2018 som tagit examen inom tre år. Det är en ökning med 1,3 procentenheter jämfört med år 2020. Andelen elever som tar examen inom tre år från högskoleförberedande program har ökat från 80,0 år 2020 till 81,7 procent år 2021. Andelen som tar examen inom tre år från yrkesprogram har ökat från 74,3 procent år 2020 till 74,9 procent år 2021. På både högskoleförberedande program och yrkesprogram har det skett förhållandevis stora ökningar av andelen elever som tagit examen åren 2021 och 2020 då skolan varit påverkad av covid-19-pandemin jämfört med året före, år 2019.

Jämför man över tid med den första årskullen som slutfört Gy 2011 så har andelen elever som tar examen inom tre år ökat kraftigt på nationella program, från 71,6 procent år 2014 till 79,6 procent år 2021.

Vanligare att kvinnor tar examen än män

I diagram 1 visas hur stor andel av män och kvinnor som tar examen inom tre år. Det är generellt vanligare att kvinnor uppnår examen efter tre år jämfört med män.

Diagram 1. Andelen (procent) med examen inom tre år bland nybörjare 2011–2018 på nationella program, uppdelat efter kön.

Källa: Gymnasieskolan, betyg, modifierad tabell 3A för läsåren 2013/14–2019/20, tabell 3A läsåret 2020/21.

Examensåret 2021 var andelen kvinnor som tog examen från nationella program 81,8 procent jämfört med 77,5 procent för männen. På de högskoleförberedande programmen var det 84,3 procent av kvinnorna jämfört med 78,9 procent av männen som uppnådde examen efter tre år. På yrkesprogrammen är det tvärtom männen som i något högre utsträckning, 75,2 procent, uppnådde examen jämfört med kvinnorna, 74,6 procent.

Yrkesprogram

I tabellen som följer redovisas en tidsserie över andelen elever som börjat på yrkesprogram och tagit examen inom tre år.

Tabell 4. Andelen (procent) med examen inom tre år bland nybörjare 2011–2018 på yrkesprogrammen.

Examensår	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Yrkesprogram	66,6	69,9	70,8	71,8	72,0	71,6	74,3	74,9
Barn och fritid	63,9	65,8	66,6	70,7	66,3	69,4	68,7	71,6
Bygg och anläggning	72,3	74,9	73,3	74,1	75,6	74,0	78,9	79,0
El och energi	68,2	71,6	74,5	74,5	75,5	77,1	78,5	80,5
Fordon och transport	61,3	65,6	65,2	68,9	70,6	66,7	70,6	70,9
Handel och administration	63,6	69,0	67,2	69,8	68,5	68,1	72,7	70,9
Hantverk	65,7	68,0	70,9	68,3	69,4	67,4	71,2	74,0
Hotell och turism	68,1	72,2	71,9	69,1	70,9	70,5	72,0	72,0
Industri tekniska	69,6	72,3	78,7	77,7	80,5	77,7	80,7	79,4
Naturbruk	65,6	71,0	72,4	71,4	72,7	73,6	75,0	75,4
Restaurang och livsmedel	62,9	66,2	68,7	71,2	67,2	65,1	69,8	72,7
VVS och fastighet	71,6	69,0	73,7	73,4	71,5	79,6	77,3	79,4
Vård och omsorg	66,0	68,6	68,1	69,9	71,8	68,8	72,0	69,9
Riksrekryterande utbildningar	61,8	74,4	71,0	77,1	71,2	74,1	73,4	77,7

Källa: Gymnasieskolan, betyg, modifierad tabell 3A för läsåren 2013/14–2019/20, tabell 3A läsåret 2020/21.

Av de 28 950 elever som påbörjade ett yrkesprogram hösten 2018 var det 74,9 procent som genomfört gymnasieskolan på 3 år och tagit yrkesexamen våren 2021. Det är en liten ökning med 0,6 procentenheter jämfört med år 2020, då 74,3 procent av eleverna tog examen inom tre år. Andelen elever som tagit examen inom tre år är fortsatt historiskt hög på de flesta yrkesprogram år 2021 och år 2020, åren då covid-19-pandemin påverkat undervisningen i skolan, jämfört med året före, år 2019.

På 8 av 12 yrkesprogram ökar andelen elever med examen år 2021

Andelen elever som tar examen inom tre år har ökat totalt på yrkesprogrammen 2021 jämfört med 2020. På 8 av 12 yrkesprogram har det skett ökning, och de största andelsökningarna av elever med examen har skett på barn- och fritidsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet. På barn- och fritidsprogrammet var det 71,6 procent av eleverna som tog examen inom tre år 2021 jämfört med 68,7 procent 2020, en ökning med 2,9 procentenheter. På restaurang- och livsmedelsprogrammet var det 72,7 procent av eleverna som tog examen inom tre år 2021 jämfört med 69,8 procent 2020, en ökning med 2,9 procentenheter. Noterbart är att det till relevanta största yrkesprogrammet, el- och energiprogrammet, också är det yrkesprogram som har den högsta examensfrekvensen av samtliga yrkesprogram år 2021 – 80,5 procent. Det är en ökning med 2 procentenheter jämfört med år 2020 då 78,5 procent av eleverna tog examen.

På vård- och omsorgsprogrammet har andelen elever med examen inom tre år minskat, från 72,0 procent år 2020 till 69,9 procent år 2021, en minskning med

2,1 procentenheter. Vård- och omsorgsprogrammet är det yrkesprogram som har den lägsta examensfrekvensen av samtliga yrkesprogram år 2021.

Något vanligare att män tar examen än kvinnor på yrkesprogram

Våren 2021 var det 75,2 procent av männen på yrkesprogram som tog examen inom tre år jämfört med 74,6 procent av kvinnorna. Det finns dock stora skillnader inom de olika yrkesprogrammen. På de mansdominerade yrkesprogrammen bygg- och anläggningsprogrammet, fordons- och transportprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet är det män som i högre utsträckning än kvinnor tagit examen inom loppet av tre år. Det till elevantalet största och mansdominerade yrkesprogrammet el- och energi utgör ett undantag, där en större andel kvinnor än män tagit examen år 2021.¹⁰

Det omvända gäller också på flera yrkesprogram, dvs där det är vanligare att kvinnorna tar examen än männen. På vård- och omsorgsprogrammet var det 72,6 procent av kvinnorna som tog examen inom tre år 2021 jämfört med 58,8 procent av männen. På handels- och administrationsprogrammet var det 76,4 procent av kvinnorna tog examen inom tre år jämfört med 63,8 procent bland männen.

Högskoleförberedande program

Av de 65 900 elever som började ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan 2018 var det 81,7 procent som genomfört utbildningen på tre år och tagit examen år 2021. Det är en ökning med 1,7 procentenheter jämfört med 2020, då 80,0 procent av eleverna tog examen inom tre år. Andelen med examen 2021 har ökat på samtliga högskoleförberedande program jämfört med 2020. Andelen elever som tagit examen inom tre år är fortsatt historiskt hög på samtliga högskoleförberedande program år 2021 och år 2020, åren då covid-19-pandemin påverkat undervisningen i skolan, jämfört med året före, år 2019.

Tabell 5. Andelen (procent) med examen inom tre år bland nybörjare 2011–2018 på de högskoleförberedande programmen.

Examensår	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Högskoleförberedande program	74,2	75,7	76,1	77,0	78,1	79,0	80,0	81,7
Ekonomi	76,8	78,9	78,0	79,5	80,7	82,5	83,0	84,8
Estetiska	68,6	71,9	72,0	72,0	72,9	72,3	74,6	76,1
Humanistiska	73,7	71,7	74,2	73,4	73,8	71,7	73,2	75,0
Naturvetenskap	78,6	79,4	78,9	80,1	81,0	81,9	82,6	83,0
Samhällsvetenskap	74,0	74,9	75,4	75,8	77,0	77,8	78,5	81,7
Teknik	70,0	72,3	74,5	75,6	76,2	77,0	77,9	79,2

Källa: Gymnasieskolan, betyg, modifierad tabell 3A för läsåren 2013/14–2019/20, tabell 3A läsåret 2020/21.

¹⁰ På el- och energiprogrammet började 4 385 elever år 2018 varav 4 217 var män och 168 kvinnor. Av männen hade 80,5 procent tagit en examen, och bland kvinnorna 82,1 procent, år 2021.

Andelen elever med examen har ökat kraftigt på samhällsvetenskapsprogrammet, från 78,5 procent år 2020 till 81,7 procent år 2021, en ökning med 3,2 procentenheter. Det är en anmärkningsvärd ökning och den största förändring som skett på ett högskoleförberedande program under perioden 2014–2021, med undantag för estetiska programmet som när Gy 11 var nytt ökade med 3,3 procentenheter mellan år 2014 och 2015. Se vidare analys nedan om förklaringar till varför samhällsvetenskapsprogrammet ökar.

År 2021 är ekonomiprogrammet det program där störst andel elever, 84,8 procent, tagit en examen inom tre år. Det högskoleförberedande program där minst andel elever tog en examen inom tre år är humanistiska programmet, där 75,0 procent tog examen.

Betydligt större andel kvinnor än män som tar examen från samhällsvetenskapsprogrammet

Kvinnor uppnår examen inom tre år i högre utsträckning än män på samtliga högskoleförberedande program. Störst skillnad år 2021 var det på humanistiska programmet där 77,0 procent av kvinnorna tagit examen jämfört med 66,7 procent av männen. Även på det till relevanta största programmet samhällsvetenskapsprogrammet är skillnaderna i examensfrekvens mellan könen påtaglig, där 84,5 procent av kvinnorna tog examen jämfört med 76,5 procent av männen. Minst skillnad var det på naturvetenskapsprogrammet där 84,3 procent av kvinnorna tagit examen inom tre år jämfört med 81,4 procent av männen.

Andelen med examen efter 4 och 5 år

Även om en majoritet av eleverna i en årskull tar examen inom tre år så kan det finnas anledning att komplettera med information hur många av eleverna i samma kull som behövde ett fjärde och ett femte år på sig för att nå examen. Den senaste kullen där det går att följa examensfrekvensen över fem år är eleverna som började i gymnasieskolan hösten 2016.

Tabell 6. Nybörjare läsåret 2016/17. Kumulativ andel av en elevkull som fått gymnasieexamen efter 3, 4 och 5 år.

	Antal nybörjare år 2016	Andel med examen		
		efter 3 år, 2019	efter 4 år, 2020	efter 5 år, 2021
Nationella program	88 453	76,7	81,1	81,6
Yrkesprogram	26 747	71,6	75,6	76,2
Högskoleförberedande program	61 706	79,0	83,5	83,9
Introduktionsprogram	15 454	6,4	14,9	20,4

Källa: Gymnasieskolan, betyg, Tabell 3C för läsåret 2020/21.

Av eleverna som började gymnasieskolan på nationella program år 2016 är det 76,7 procent som tagit examen på 3 år. Efter fyra år har ytterligare omkring 4 procent av eleverna, 81,1 procent, tagit examen. Efter fem år är det ytterligare en

halv procent som tagit examen, vilket gör att sammantaget 81,2 procent av eleverna som började på nationella program i kullen tagit examen inom fem år.

Även om yrkesprogrammen och de högskoleförberedande programmen har olika examensfrekvens efter tre år är mönstret för hur många elever som ”tillkommer” med examen efter fyra och fem år mycket liknande. Efter fyra år har omkring fyra procent fler elever tillkommit till dem som redan har examen, och efter fem år tillkommer ytterligare en knapp procent. Uppföljningen av hur det går för en elevkull fem år efter startåret visar alltså att ytterligare omkring 4–5 procent av eleverna i en årskull tar examen utöver dem som klarat examen inom den förväntade tiden tre år. Omkring hälften av dessa elever som tillkommer med examen efter fyra och fem år är elever som bytt till ett annat nationellt program än startprogrammet.

En av fem elever som börjar på introduktionsprogram tar examen inom fem år

Skolverkets uppföljningar visar att efter fem år har omkring hälften av eleverna som börjar på ett introduktionsprogram övergått till ett nationellt program och drygt 20 procent har också tagit examen efter fem år. Målet för elever som börjar introduktionsprogrammen kan också vara att förbereda en elev för arbetslivet eller vidare studier.¹¹ Bland annat visar en studie från Skolverkets från år 2019 att det var 74 procent av eleverna som börjat på introduktionsprogram som var sysselsatta i antingen förvärvsarbete eller studier fem år efter att eleverna börjat på introduktionsprogram. För elever som gått nationella program var andelen sysselsatta 90 procent.¹²

Kursanalyser nationella program

Mellan år 2020 och år 2021 har det skett en ökning av andelen elever på nationella program som tagit examen inom tre år, från 78,3 procent till 79,6 procent – en ökning med 1,3 procentenheter. Det är sjunde året i rad som andelen elever som tar examen inom tre år ökar. Sedan år 2014 har andelen elever som börjar på nationella program och tagit en examen ökat från 71,6 procent till 79,6 procent år 2021. Sett över tid är det alltså en betydligt större andel elever som tar examen år 2021 jämfört med år 2014.

Det finns flera olika faktorer som påverkar att andelen elever med examen ökat på både högskoleförberedande program och yrkesprogram år 2021 jämfört med år 2020. En faktor som just detta år varit svår att dra slutsatser om är hur mycket förändrade omständigheter till följd av covid-19-pandemin påverkat

¹¹ Skolverket 2016-12-17, *Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2016*, Dnr 2016:01505.

¹² Skolverket (2019). *Introduktionsprogram, eleverna och deras sysselsättning efteråt*. Rapport: 2019:484

studieresultat i gymnasieskolan. Sannolikt finns sådana effekter. Men det finns också en mer långsiktig utveckling i gymnasieskolan som talar för att ökningen av andelen med examen som skett år 2020 jämfört med år 2019 beror på faktorer vid sidan av covid-19-pandemin.

I tabell 7 redovisas ett antal statistiska mått som samtliga samvarierar över tid med ökningen av andelen elever som tar examen på tre år.

Tabell 7. Andel av nybörjarkull på nationella program som tagit examen samt studiebevis om 2 500 poäng inom tre år. Jämförelse med andra statistiska mått över tid.

	Startår 2011 Examen 2014	Startår 2012 Examen 2015	Startår 2013 Examen 2016	Startår 2014 Examen 2017	Startår 2015 Examen 2018	Startår 2016 Examen 2019	Startår 2017 Examen 2020	Startår 2018 Examen 2021
Andel med examen efter 3 år	71,6	73,8	74,4	75,4	76,3	76,7	78,3	79,6
Andel med studiebevis (2 500 p)	7,9	7,1	6,9	6,5	6,5	6,2	6,0	5,7
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	221	223	226	228	232	235	237	238
Andel som klarat samtliga kurser med godkäntkrav	92,4	93,7	93,9	94,4	94,2	94,7	94,9	95,2
Andel som bytt program mellan år 1 och år 3	10,0	9,2	8,2	8,1	7,4	7,1	6,4	6,3

Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning.

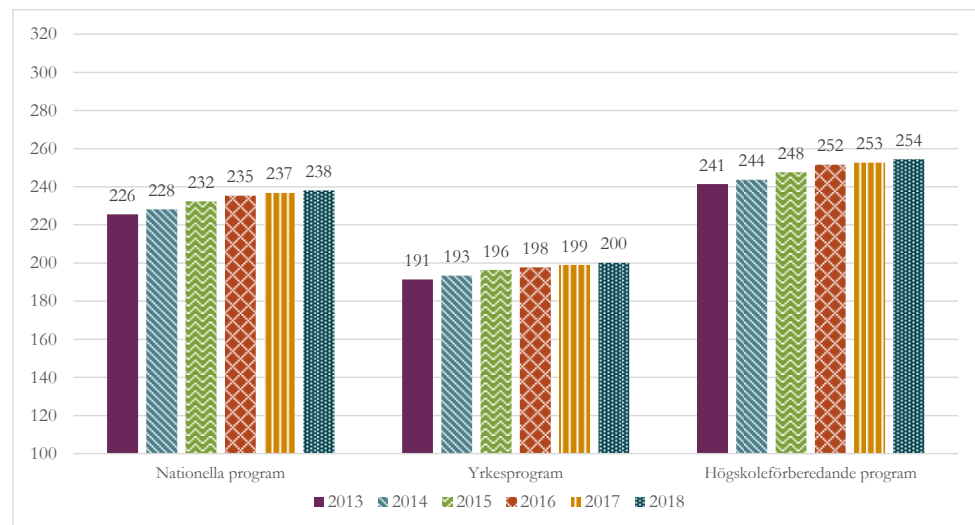
I tabell 7 framgår att samtidigt som andelen elever med examen ökat över tid har det skett en minskning av andelen elever som fått studiebevis om 2 500 poäng, från 7,9 procent till 5,7 procent. Det kan förstås som att elevkullen som slutförde gymnasieskolan år 2021 generellt har nått längre i sina studier jämfört med tidigare kullar.

Meritvärdet från grundskolan ökar

I tabell 7 ovan framgår att det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan har ökat för varje elevkull som börjat gymnasieskolan på nationella program. Det genomsnittliga meritvärdet har ökat från 221 för kullen som började på ett nationellt program år 2011 till 238 för kullen som började år 2018. I diagram 2 redovisas det genomsnittliga meritvärdet över tid uppdelat för både högskoleförberedande program och yrkesprogram.¹³

¹³ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen efter att de avslutat årskurs 9. Betygen omvandlas till följande värden: A (20), B (17,5), C (15), D (12,5), E (10), F (0). Genomsnittligt meritvärde beräknas endast för de elever som fått godkänt slutbetyg (A–E) i minst ett ämne. Efter år 2013 har beräkningsgrunderna för genomsnittligt meritvärde modifierats något och elever kan i stället för maximalt 320 få 340 i meritvärde då ytterligare ett slutbetyg tagits med i beräkningen. I tabell 6 samt diagram 2 är dock det genomsnittliga meritvärdet för samtliga årskullar beräknat på 16 betyg (max 320 i genomsnittligt meritvärde).

Diagram 2. Genomsnittligt meritvärde bland nybörjare år 2013–2018 på nationella program, endast individerna som gått en svensk grundskola.

Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning för läsåren 2016/17–2020/21.

Diagrammet visar att det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan kontinuerligt har ökat över tid för elever som börjat på såväl högskoleförberedande program som yrkesprogram åren 2013–2018. På högskoleförberedande program har det genomsnittliga meritvärdet ökat från 241 för kullen som började 2013 till 254 för kullen som började 2018. På yrkesprogram har det genomsnittliga meritvärdet ökat från 191 år 2013 till 200 för elever som började 2018.

Meritvärdet har ökat på 9 av 12 yrkesprogram

På 9 av 12 yrkesprogram eleverna hade eleverna ett högre meritvärde när de började sina studier år 2018 jämfört med eleverna som började sina studier år 2017. De tre yrkesprogram som har störst ökning av meritvärdet år 2018 jämfört med 2017 är VVS- och fastighetsprogrammet som ökat det genomsnittliga meritvärdet från 189 till 192, fordons- och transportprogrammet som ökat från 182 till 185 samt el- och energi som ökat från 200 till 202. På samtliga dessa tre program har andelen elever med examen också ökat mellan 2020 och 2021.

På tre av yrkesprogrammen har det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan minskat: restaurang- och livsmedelsprogrammet, industritekniska programmet och vård- och omsorgsprogrammet. På två av dessa program, industritekniska programmet och vård- och omsorgsprogrammet minskar andelen med examen år 2021 jämfört med 2020. På restaurang- och livsmedelsprogrammet ökar dock andelen med examen trots ett sämre genomsnittligt meritvärde bland eleverna som började på programmet, vilket visar att det genomsnittliga meritvärdet endast är en faktor som påverkar examensfrekvensen.

Meritvärdet har ökat på samtliga högskoleförberedande program

På samtliga högskoleförberedande program har det genomsnittliga meritvärdet ökat för eleverna som började år 2018 jämfört med år 2017. Störst ökning har skett på samhällsvetenskapsprogrammet som ökat det genomsnittliga meritvärdet från 243 till 246 samt teknikprogrammet som ökat från 247 till 250. På samtliga högskoleförberedande program har andelen elever med examen ökat år 2021 jämfört år 2020.

Det ökade meritvärdet ska ses som en indikation på att eleverna som började nationella program år 2018 generellt hade bättre förkunskaper från grundskolan jämfört med tidigare elevkullar, vilket kan vara en förklaring till att det skett en ökning av den totala andelen elever med examen över tid. Meritvärdet är dock endast en förklarande faktor. Den mycket kraftiga ökningen av andelen med examen på samhällsvetenskapsprogrammet som skett mellan år 2020 och år 2021 kan inte förklaras med endast ökning av elevernas meritvärde från grundskolan (se Kursanalyser av samhällsvetenskapsprogrammet)

Mindre andel elever byter program

Andelen elever som byter från ett nationellt program till ett annat under sin studietid har minskat över tid. År 2014 var det 10,0 procent av eleverna som hade gjort ett programbyte mellan år 1 och år 3. Motsvarande andel för eleverna år 2021 hade sjunkit till 6,3 procent. Även mellan år 2020 och år 2021 har andelen elever som gjort programbyten minskat, från 6,4 procent till 6,3 procent.¹⁴

Sena programbyten innebär ofta att en elev behöver längre tid än tre år för att slutföra sina gymnasiestudier och få elever som byter från ett nationellt program till ett annat under studietiden tar examen inom tre år. Den minskande andelen elever som bytt program är därför en del av förklaringen till att en större andel elever över tid tagit examen inom tre år.

Förändringar i andelen elever som klarat kurser med godkäntkrav

Andelen elever som klarat samtliga kurser med godkäntkrav som krävs för examen har ökat mellan år 2020 och 2021, från 94,9 procent till 95,2 procent. Det är en ökning med 0,3 procentenheter, vilket innebär att en något högre andel i elevkullen år 2021 klarat godkänt i kurser som krävs för examen jämfört med elevkullen som slutförde gymnasieskolan år 2020. I tabell 8 redovisas förändringar i andelen elever fått godkänt betyg i kurser med godkäntkrav på högskoleförberedande program och yrkesprogram.

¹⁴ De programbyten som omfattas av beräkningen är programbyten som skett efter 15 oktober. Uppgifterna om programbyten är hämtade från Sveriges officiella statistik över elever i gymnasieskolan.

Tabell 8. Kurser med godkäntrkrav. Nybörjare med examen eller studiebevis om 2 500 betygsatta kurspoäng tre år senare, startår 2016–2018.

	Startår 2016	2016	Startår 2017	2017	Startår 2018	2018
	Avslut	2019	Avslut	2020	Avslut	2021
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Högskoleförberedande program	52 360		54 074		57 820	
Andel elever som klarade alla kurser med godkäntrkrav		95,3		95,3		95,7
Antal och andel med ej godkänt betyg i						
Svenska 1 eller svenska som andra språk 1	98	0,2	95	0,2	77	0,1
Svenska 2 eller svenska som andra språk 2	477	0,9	489	0,9	434	0,8
Svenska 3 eller svenska som andra språk 3	1 365	2,6	1 518	2,8	1 437	2,5
Engelska 5	93	0,2	91	0,2	112	0,2
Engelska 6	482	0,9	424	0,8	489	0,9
Matematik 1 (b eller c)	413	0,8	402	0,7	379	0,7
Gymnasiearbete	1 195	2,3	1 346	2,5	1 256	2,2
Yrkesprogram	21 034		21 561		23 780	
Andel elever som klarade alla kurser med godkäntrkrav		93,4		94,0		94,1
Antal och andel med ej godkänt betyg i						
Svenska 1 eller svenska som andra språk 1	192	0,9	144	0,7	173	0,7
Engelska 5	316	1,5	339	1,6	368	1,6
Matematik 1 (a)	598	2,8	522	2,4	563	2,4
Programgemensamma kurser om 400 poäng	392	1,9	327	1,5	393	1,7
Gymnasiearbete	459	2,2	470	2,2	475	2,0

Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning.

På de högskoleförberedande programmen var det en något större andel elever – 95,7 procent – som klarat godkänt år 2021 jämfört med 95,3 procent år 2020. På yrkesprogrammen har det skett en marginell ökning från 94,0 procent år 2020 till 94,1 procent år 2021. Sett över tid är det en större andel elever som klarar godkänt i kurser som är nödvändiga för examen.

På de högskoleförberedande programmen är det kursen svenska 3 och gymnasiearbetet som en mindre andel elever fått underkänt i 2021 jämfört med 2020, där bägge kurserna visar en nedgång andelen underkända elever med 0,3 procentenheter. De program som har störst nedgång i andelen underkända elever i svenska 3 och gymnasiearbetet är estetiska programmet, där andelen underkända elever i svenska 3 minskade med 1,0 och gymnasiearbetet med 0,8 procentenheter, följt av samhällsvetenskapsprogrammet där svenska 3 minskade med 0,6 och gymnasiearbetet med 0,6 procentenheter. Humanistiska programmet, som är förhållandevis litet till elevantalet, har tvärtom de andra högskoleförberedande programmen en ökad andel underkända i både svenska 3 och gymnasiearbete år 2021 jämfört med år 2020.

Andelen som klarat alla kurser med godkäntkrav för yrkesprogram är i stort oförändrad år 2021 jämfört med 2020

På yrkesprogrammen är det marginella skillnader mellan år 2021 då 94,1 procent klarade alla kurser med godkäntkrav jämfört med 2020 då motsvande siffra var 94,0 procent.

På längre sikt är det främst kursen matematik 1 som en större andel elever fått godkänt i, som bidragit till att en större andel elever fått examen. Andelen som fått underkänt i kursen matematik 1 har minskat från 2,8 procent år 2019 till 2,4 procent år 2020 och 2021.¹⁵

Sex av tolv yrkesprogram har en lägre andel underkända elever i matematik 1 jämfört med föregående år, fem av tolv yrkesprogram har en högre andel underkända och ett yrkesprogram har oförändrad andel. Det yrkesprogram som påvisar mest förbättring, det vill säga har störst minskning av andelen underkända i matematik 1, är hotell- och turismprogrammet där andelen underkända halverats från 5,2 procent år 2020 till 2,6 procent år 2021. Hotell- och turismprogrammet har relativt få elever och resultaten kan då variera mer från år till år.

Liten minskning av andelen elever som klarat yrkeskurser år 2021 jämfört med år 2020

När det gäller andelen som klarar yrkeskurserna, de programgemensamma 400 poäng som krävs för en examen har tre av tolv yrkesprogram redovisat en förbättring år 2021 jämfört med år 2020, sju program har en försämring och två program är oförändrade. De allra flesta förändringarna är små och understiger en procentenhet.

Kursanalyser av samhällsvetenskapsprogrammet

Andelen elever med examen har ökat kraftigt på samhällsvetenskapsprogrammet, från 78,5 procent år 2020 till 81,7 procent år 2021, en ökning med 3,2 procentenheter. Det är en anmärkningsvärd ökning, och den största förändring som skett på ett högskoleförberedande program under åren 2014–2021, med undantag för estetiska programmet som när Gy 11 var nytt ökade med 3,3 procentenheter mellan år 2014 och 2015. I denna analys *undersöker vi vilka*

¹⁵ År 2014 var det 5,4 procent av eleverna som slutfört ett yrkesprogram som hade underkänt i matematik 1. År 2021 hade andelen som fått underkänt i matematik 1 minskat till 2,4 procent. Andelarna baseras på Skolverkets genomströmningsstatistik. Beräkningen omfattar elever som var nybörjare på yrkesprogram och tre år senare slutfört gymnasieskolan med examen eller studiebevis med 2 500 betygsatta poäng.

kurser på samhällsvetenskapsprogrammet som kan förklara den kraftiga ökningen av examen som skett mellan år 2020 och år 2021.

En större andel på samhällsvetenskapsprogrammet får godkänt i kurser med godkäntkrav år 2021 jämfört med år 2020

I tabell 9 redovisas förändringar i andelen elever på samhällsvetenskapsprogrammet som fått godkänt betyg i kurserna med godkäntkrav som krävs för examen.

Tabell 9. Kurser med godkäntkrav. Nybörjare på samhällsvetenskapsprogrammet 2017 respektive 2018 med examen eller studiebevis om 2 500 betygsatta kurspoäng tre år senare.

	Startår 2017 Avslut 2020		Startår 2018 Avslut 2021	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Samhällsvetenskap	15 268		16 408	
Andel som klarade alla kurser med godkäntkrav		94,3		95,2
Antal och andel med ej godkänt betyg i				
Svenska 1 eller svenska som andra språk 1	28	0,2	22	0,1
Svenska 2 eller svenska som andra språk 2	152	1,0	127	0,8
Svenska 3 eller svenska som andra språk 3	492	3,2	421	2,6
Engelska 5	31	0,2	41	0,2
Engelska 6	147	1,0	178	1,1
Matematik 1	169	1,1	184	1,1
Gymnasiearbete	500	3,3	449	2,7

Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning.

Andelen elever som fått godkänt betyg i samtliga kurser med godkäntkrav som krävs för examen har ökat mellan år 2020 och 2021, från 94,3 procent till 95,2 procent. Det är en ökning med 0,9 procentenheter. Det är främst i kurserna svenska 3 och gymnasiearbetet som det skett förändringar. I svenska 3 minskade andelen med icke-godkänt betyg från 3,2 procent år 2020 till 2,6 procent år 2021, en minskning med 0,6 procentenheter. I gymnasiearbetet minskade andelen med icke-godkänt betyg från 3,3 procent år 2020 till 2,7 procent år 2021, en minskning med 0,6 procentenheter. Den större andelen elever som fått godkänt i kursen svenska 3 och gymnasiearbetet som krävs för gymnasieexamen förklarar en del av ökningen av examen som skett på samhällsvetenskapsprogrammet.

En betydligt högre andel får godkänt i matematik 2b 2021 jämfört med år 2020

Vid sidan av kurserna med godkäntkrav som är direkt nödvändiga för att en elev ska få examen behöver eleverna också ha godkänt i kurser som motsvarar 2 250 av 2 500 kurspoäng för att få examen. I tabell 10 nedan redovisas vilka fem kurser där störst antal elever fått underkänt år 2021 jämfört med år 2020.

Tabell 10. Andel med underkänt i respektive kurs bland nybörjare på samhällsvetenskapsprogrammet med 2 500 lästa kurspoäng inom tre år.

	Startår 2017 Avslut 2020		Startår 2018 Avslut 2021		Procentuella förändring
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	
Matematik 2b	2 837	18,7	2 405	14,7	-4,0
Moderna språk 4	878	5,8	762	4,6	-1,1
Moderna språk 3	636	4,2	719	4,4	0,2
Filosofi 1	637	4,2	613	3,7	-0,4
Gymnasiearbete	500	3,3	449	2,7	-0,5

Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning.

Matematik 2b är den kurs av samtliga kurser på samhällsvetenskapsprogrammet där det skett i särklass störst förändring mellan år 2020 och 2021. Andelen underkända i denna kurs har minskat från 18,7 procent till 14,7 procent mellan 2020 och 2021, en förändring med 4,0 procentenheter. I övriga kurser är förändringarna betydligt mindre mellan år 2020 och år 2021.

Matematik 2b läses av i princip samtliga elever på samhällsvetenskapsprogrammet. Det finns inget krav på att kursen ska vara godkänd för att en elev ska erhålla gymnasieexamen, men kursen är viktigt för att en elev ska klara 2 250 godkända kurspoäng som examen kräver. I tidigare kursanalyser har Skolverket identifierat matematik 2b som en nyckelkurs på samhällsvetenskapsprogrammet som flest elever har underkänt betyg i. Underkända betyg i kurserna matematik 2b tillsammans med svenska 3 samt gymnasiearbetet särskiljer elever som får studiebevis från elever som får gymnasieexamen på samhällsvetenskapsprogrammet.¹⁶

En skillnad i kursen matematik 2b som särskiljer eleverna som slutförde samhällsvetenskapsprogrammet år 2021 med examen och studiebevis om 2 500 poäng jämfört med år 2020 är att eleverna som slutförde gymnasieskolan år 2021 inte skrev nationella prov i matematik 2b till följd av covid-19-pandemin. Av eleverna som gick ut samhällsvetenskapsprogrammet år 2020 hade en mycket stor andel, närmare 80 procent, gjort nationellt prov i matematik 2b. Bland eleverna som slutförde år 2020 var det 49 procent som fick underkänt betyg i nationella provet i matematik 2b.¹⁷

¹⁶ Skolverket (2017). *Nära examen*. Rapport: 461.

¹⁷ Uppgifterna om provresultat i matematik 2b bygger på inrapportering till Skolverket och har redovisats i Skolverkets officiella statistik om nationella prov som publicerades år 2019. Eleverna som slutförde gymnasieskolan år 2020 gjorde nationella prov i matematik 2b år 2019. Eleverna som gick ut år 2021 skulle gjort nationella prov år 2020, men det finns inga inrapporterade nationella provresultat i matematik till följd av att proven var inställda.

Små skillnader i förkunskaper, stora skillnader i utfall i matematik 2b

Även om nationellt prov i matematik 2b inte skrevs av eleverna som gick ut år 2021 jämfört med eleverna år 2020, skulle bättre förkunskaper från grundskolan kunna förklara skillnader i utfallet i matematik 2b i gymnasieskolan.

Tabell 11. Skillnader i underliggande faktorer och studieresultat för nybörjare på samhällsvetenskapsprogrammet med examen eller studiebevis 2 500 poäng inom tre år.

Påbörjade studierna	2017	2018
Avslutade studierna	2020	2021
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	243	246
Grundskolebetyg i ämnet matematik	12,8	12,8
Andel underkända i matematik 1	1,1%	1,1%
Genomsnittlig betygspoäng matematik1	12,6	12,7
Andel underkända i matematik 2b	18,7%	14,7%

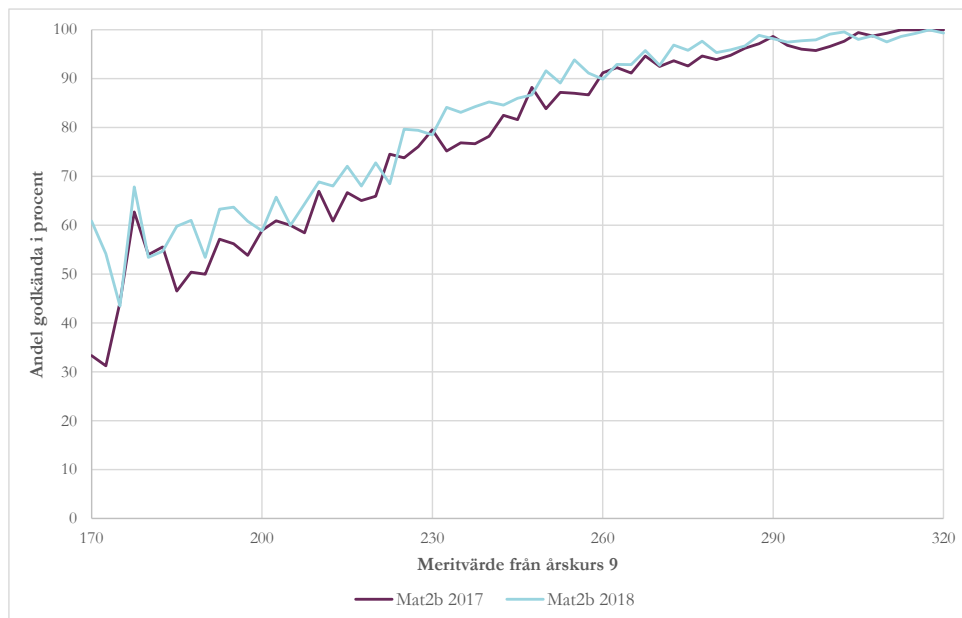
Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning.

Tabellen jämför eleverna som tagit examen och studiebevis om 2 500 poäng år 2021 jämfört med år 2020. Det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan har ökat från 243 till år 246. Samtidigt har inte ämnesbetyget i matematik från grundskolan förändrats mellan år 2021 och år 2020 utan är 12,8 båda åren. Resultaten i första kursen i gymnasieskolan i matematik 1 är också i princip lika, både gällande andelen underkända, 1,1 procent, samt betygsresultatet i kursen, 12,6 respektive 12,7. Det visar att det är väldigt få elever i den undersökta gruppen som blir underkända i gymnasieskolans första kurs i matematik. Det visar också att eleverna inte höjer sina betyg från grundskolan utan får ungefär samma betyg eller något lägre i första kursen i gymnasieskolan. Kursen matematik 2b har dock en stor andel underkända, 18,7 procent för eleverna som gick ut år 2020 jämfört med 14,7 procent för som gick ut år 2021. Eleverna har i princip identiska förkunskaper i matematik från grundskolan och i gymnasieskolans första kurs i matematik. Ändå skiljer sig utfallet i kursen matematik 2b markant.

Stora skillnader oavsett betyg från grundskolan i hur många som fått godkänt i matematik 2b

I diagram 3 visas hur stor andel av eleverna som fått godkänt betyg i matematik 2b i förhållande till vilket meritvärde eleverna hade med sig från grundskolan.

Diagram 3. Andel godkända elever i matematik 2b bland nybörjarelever på samhällsvetenskapsprogrammet 2017 respektive 2018 med examen eller studiebevis om 2 500 lästa kurspoäng inom tre år, avgång 2020 respektive 2021. Uppdelat efter meritvärde från årskurs 9.

Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning.

I diagrammets x-axel har eleverna grupperats i meritvärdesgrupper beroende på vilket meritvärde de hade i grundskolan. På y-axeln visas hur stor andel av eleverna i varje meritvärdesgrupp som fått godkänt betyg, betygen E till A, i kursen matematik 2b. Diagrammet visar att eleverna som slutförde gymnasieskolan år 2021 har en betydligt högre andel godkända i kursen matematik 2b jämfört med eleverna som slutförde gymnasieskolan år 2020. Effekten är tydlig, oavsett om man tittar på låga, medelhöga betyg eller höga betyg. Skillnaden är dock som minst bland eleverna med de allra högsta betygen, där i stort samtliga elever har fått godkänt betyg båda åren.

Liten skillnad mellan offentliga och enskilda huvudmän

I tabellen nedan jämförs om förändringen i matematik 2b som skett mellan år 2020 och 2021 skiljer sig beroende på huvudmannatyp.

Tabell 12. Jämförelse av elevers resultat i kursen matematik 2b, uppdelat på huvudmannatyp. Elever med examen inom tre år och studiebevis om 2 500 poäng.

	Startår 2017 Avslut 2020		Startår 2018 Avslut 2021	
	Meritvärde från grundskolan	Andel underkända i matematik 2b	Meritvärde från grundskolan	Andel underkända i matematik 2b
Offentlig huvudman	249	18,8	252	14,7
Enskild huvudman	246	18,2	247	14,8

Källa: Gymnasieskolan, betyg, specialbearbetning.

Tabellen visar att det inte finns några stora skillnader mellan offentliga och enskilda huvudmän gällande förändringarna i matematik 2b. Båda huvudmannatyperna följer det nationella mönstret med en betydligt större andel elever som blivit godkända i matematik 2b år 2021 jämfört med år 2020. Andelen underkända elever har minskat från 18,8 procent till 14,7 procent för elever som avslutat gymnasieskolan hos en offentlig huvudman, en minskning med 4,1 procentenheter. För elever som slutförde gymnasieskolan på en enskild huvudman har andelen underkända elever minskat från 18,2 till 14,8 procent, en minskning med 3,4 procentenheter. Den något större andelen elever som klarat godkänt betyg både år 2021 och år 2020 i matematik 2b på offentliga skolor kan förklaras av att det genomsnittliga meritvärdet båda åren varit högre för elever som börjat på samhällsvetenskapsprogrammet på en offentlig skola. Meritvärdet har också ökat på de offentliga skolorna från 249 till 252 jämfört med de enskilda skolorna, där meritvärdet i princip varit oförändrat.

Sammanfattande iakttagelser

Andelen elever med examen har ökat 3,2 procentenheter år 2021 jämfört med år 2020 på samhällsvetenskapsprogrammet. Det är en anmärkningsvärt stor ökning. I denna analys har vi undersökt vilka kurser på samhällsvetenskapsprogrammet som kan förklara den kraftiga ökningen. De huvudsakliga iakttagelserna är följande:

- Det har skett en kraftig ökning av andelen elever på samhällsvetenskapsprogrammet som fått godkänt i den avslutande kursen matematik 2b år 2021 jämfört med år 2020. Andelen underkända har minskat från 18,7 procent år 2020 till 14,7 procent år 2021. Minskningen av andelen underkända elever i matematik 2b är mycket likartad när man jämför offentliga och enskilda huvudmän. Det finns ingen annan kurs som uppvisar så stora förändringar på samhällsvetenskapsprogrammet.
- Andelen elever med godkänt betyg i matematik 2b är högre år 2021 jämfört med år 2020 oavsett om man jämför elever med låga, medel eller höga meritvärden från grundskolan, trots att ämnesbetygen i matematik från grundskolan och betyget i första matematikkursen i gymnasieskolan inte skiljer sig för eleverna som slutförde 2021 och 2020.
- Elevkullen som gick ut år 2021 gjorde inget nationellt prov i matematik 2b till följd av covid-19 pandemin. Bland elevkullen som gick ut år 2020 skrev närmare 80 procent nationellt prov i matematik 2b, där 49 procent blev underkända på det nationella provet.
- Ökningen av andelen elever som klarat godkänt i kursen matematik 2b förklarar tillsammans med ökningarna i kursen svenska 3 och gymnasiearbetet varför det skett en mycket kraftig ökning av andelen med examen mellan år 2020 och år 2021 på samhällsvetenskapsprogrammet.

Grundläggande behörighet till högskoleutbildning

Av de 93 600 elever som slutförde gymnasieskolan på ett nationellt program våren 2021 med examen eller studiebevis om minst 2 500 betygsatta poäng är det 72,8 procent av eleverna som har en grundläggande behörighet till studier på universitet och högskola. Det är en liten minskning jämfört med år 2020, då 73,2 procent av eleverna slutförde sina studier med grundläggande behörighet.

Tabell 13. Andel (procent) av eleverna som slutfört gymnasieskolan med examen eller studiebevis om 2 500 poäng med grundläggande behörighet år 2014–2021.

Examensår	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nationella program	70,2	71,3	72,0	72,6	73,0	73,4	73,2	72,8
Män	62,0	62,9	64,2	65,0	65,5	66,4	65,8	65,0
Kvinnor	78,6	79,7	80,0	80,5	80,8	80,8	81,0	81,1

Källa: Gymnasieskolan, betyg, tabell 2D för läsåren 2013/14–2020/21.

Andelen elever som har gått ut gymnasieskolan med grundläggande behörighet har ökat över tid åren 2014–2019, från 70,2 till 73,4. Denna ökning har avstannat och för åren 2020 och 2021 har andelen med grundläggande behörighet minskat något.

Elever i Gy 2011 som får examen från högskoleförberedande program får per automatik också grundläggande behörighet till en högskoleutbildning. Elever med examen från ett yrkesprogram kan inom ramen för yrkesprogrammen läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet, men kurserna är inte obligatoriska som på de högskoleförberedande programmen.¹⁸

Grundläggande behörighet på yrkesprogram

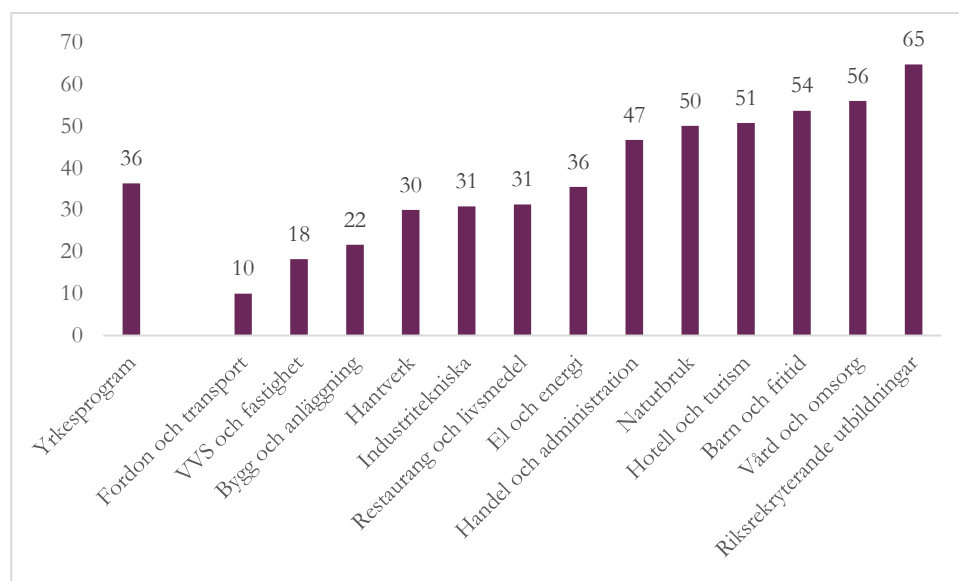
Det har skett en viss minskning över tid av andelen elever med yrkesexamen som också läser in en grundläggande behörighet. Våren 2021 var det totalt 28 000 elever som gick ut med examen från ett yrkesprogram. Av dessa har 36 procent lämnat gymnasieskolan med en grundläggande behörighet. Det kan jämföras med år 2020 då 37 procent av eleverna med yrkesexamen lämnade gymnasieskolan med en grundläggande behörighet.

Diagrammet 4 visar hur stor andel elever med examen på yrkesprogram som också läst in en grundläggande behörighet på respektive yrkesprogram. Det finns en mycket stor variation mellan olika yrkesprogram i hur vanligt det är att läsa in

¹⁸ För att en elev med yrkesexamen om 2 500 poäng ska få grundläggande universitet- och högskolebehörighet måste eleven läsa två kurser svenska eller svenska som andraspråk om 100 poäng vardera (svenska 2 och 3) samt en kurs i engelska om 100 poäng (engelska 6). Dessa kurser är obligatoriska för elever som läser på högskoleförberedande program.

grundläggande behörighet, och i diagrammet är programmen sorterade i stigande ordning.

Diagram 4. Andel elever med yrkesexamen våren 2021 som har grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier redovisade per yrkesprogram. Procent.

Källa: Gymnasieskolan, betyg, Tabell 2B för läsåret 2020/21.

De riksrekryterande utbildningarna med egna examensmål, som brukar räknas till yrkesprogrammen, samt vård- och omsorgsprogrammet är de yrkesprogram där förhållandevis många elever med examen läst in grundläggande behörighet, 65 respektive 56 procent av eleverna. Det yrkesprogram där minst andel av eleverna med examen läst in grundläggande behörighet är fordons- och transportprogrammet, där tio procent av eleverna med examen också hade grundläggande behörighet till högskolestudier.

Jämfört med år 2019 och år 2020 har det endast skett marginella förändringar på de flesta yrkesprogrammen gällande andelen elever med examen som läst in grundläggande behörighet. Noterbart är dock att på vård- och omsorgsprogrammet har andelen elever med yrkesexamen och grundläggande behörighet minskat flera år i rad, till 56 procent år 2021.

Genomsnittlig betygspoäng

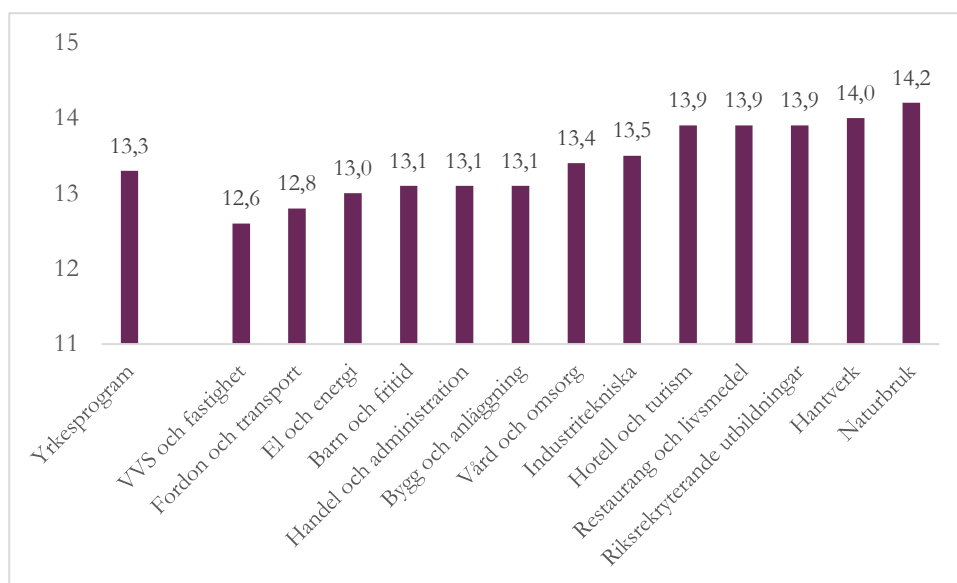
Våren 2021 slutförde 93 600 elever ett nationellt program med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng. Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga dessa elever var 14,5 poäng. Året före, våren 2020, var den genomsnittliga betygspoängen 14,4. Den genomsnittliga betygspoängen har ökat med 0,5 poäng totalt år 2014–2021. Det innebär att eleverna generellt har högre gymnasiebetyg år 2021 jämfört med år 2014. Elever i Gy 2011 får betyg enligt en

sex-gradig betygsskala som sträcker sig från A till F där lägsta betyget för att bli godkänd på en kurs är E.¹⁹

Yrkesprogram

Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga 31 100 elever som slutförde yrkesprogram med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng våren 2021 var 13,3. För yrkes eleverna som slutförde gymnasieskolan våren 2020 var den också 13,3.

Diagram 5. Genomsnittlig betygspoäng på yrkesprogram redovisat för respektive program, våren 2021 (elever med examen samt studiebevis om minst 2 500 poäng)

Källa: Gymnasieskolan, betyg, Tabell 2D för läsåret 2020/21

Elever som går naturbruksprogrammet har högst genomsnittlig betygspoäng (14,2) följt av elever på hantverksprogrammet (14,0). Lägst betyg har elever som läst VVS- och fastighetsprogrammet (12,6), fordons- och transportprogrammet (12,8) och el- och energiprogrammet (13,0). Den genomsnittliga betygspoängen för respektive yrkesprogram år 2021 är mycket snarlik betygspoängen för år 2020. Noterbart är att den genomsnittliga betygspoängen på naturbruksprogrammet minskat med 0,2 år 2021 jämfört med år 2020.

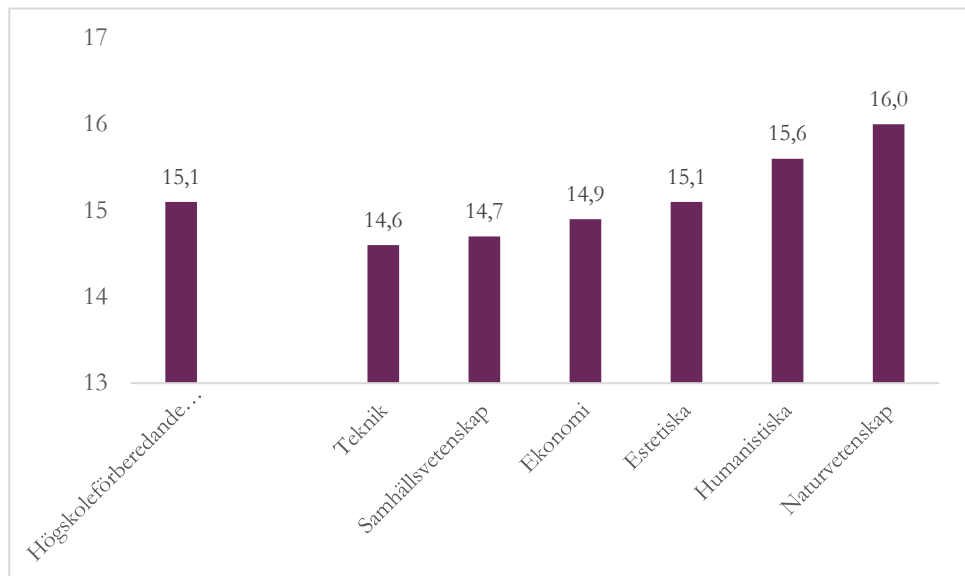
Det finns inget yrkesprogram våren 2021 där eleverna har högre genomsnittlig betygspoäng än på något högskoleförberedande program.

¹⁹ Den genomsnittliga betygspoängen i GY 2011 beräknas följande sätt. För varje kurs multipliceras kurspoängen med betygspoängen (kurserna är viktade enligt följande: F=0, E=10, D=12,5 C=15, B=17,5 och A=20) varpå dessa produkter summeras. Denna summa divideras sedan med summan av kurspoängen. Kurser som markerats som utökade ingår inte i beräkningen. Inte heller gymnasiearbetet ingår i beräkningen. Elever som läst reducerat program ingår inte i beräkningen.

Högskoleförberedande program

Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga elever som slutförde högskoleförberedande program med examen och studiebevis om minst 2 500 poäng våren 2021 var 15,1. Den genomsnittliga betygspoängen var 15,0 år 2020. Jämför man med första kullen elever som gick ut Gy 2011 år 2014 har den genomsnittliga betygspoängen ökat med totalt 0,6 poäng, från 14,5 till 15,1 poäng.

Diagram 6. Genomsnittlig betygspoäng för högskoleförberedande program för respektive program, våren 2021 (elever med examen samt studiebevis om minst 2 500 poäng)

Källa: Gymnasieskolan, betyg, Tabell 2D för läsåret 2020/21

Eleverna på naturvetenskapsprogrammet har högst genomsnittlig betygspoäng, 16,0, följt av eleverna på humanistiska programmet, där den genomsnittliga betygspoängen var 15,6. Lägst genomsnittlig betygspoäng bland de högskoleförberedande programmen har eleverna på teknikprogrammet (14,6) samt samhällsvetenskapsprogrammet (14,7) som är det program där flest elever slutförde gymnasieskolan 2021. Den genomsnittliga betygspoängen för respektive högskoleförberedande program år 2021 är mycket snarlik betygspoängen för år 2020. Noterbart är att den genomsnittliga betygspoängen ökat på samhällsvetenskapsprogrammet med 0,2 år 2021 jämfört med år 2020.

Kön, föräldrars utbildningsnivå samt utländsk bakgrund.

Kvinnor har generellt högre betyg än män

Kvinnor har generellt bättre studieresultat än män. Våren 2021 var den genomsnittliga betygspoängen för kvinnor som slutförde gymnasieskolan på

nationella program 15,2 och för männen 13,8.²⁰ Det skiljer 1,4 poäng mellan könen i genomsnittlig betygspoäng.

Elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning har högre betyg

Den genomsnittliga betygspoängen för elever som slutfört gymnasieskolan våren 2021 är högre bland elever med föräldrar som har hög utbildningsnivå. Högst genomsnittlig betygspoäng har elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning, 15,1. Därefter följer elever med föräldrar med gymnasial utbildning (13,7) och lägst genomsnittlig betygspoäng (12,8) har elever med föräldrar med förgymnasial utbildning.

Kvinnor med svensk bakgrund har högst betyg – män med utländsk bakgrund har lägst betyg

Elever med svensk bakgrund har högre genomsnittlig betygspoäng (14,8) än elever med utländsk bakgrund (13,6). Tittar man på både kön och utländsk bakgrund så har kvinnor med svensk bakgrund högst genomsnittlig betygspoäng (15,4) följt av kvinnor med utländsk bakgrund (14,3) och män med svensk bakgrund (14,2). Lägst poäng har män med utländsk bakgrund (13,0).

Statistikredovisningen på Skolverkets webbplats

De tabeller som uppgifterna är hämtade från hittar du på Skolverkets webbplats. www.skolverket.se/skolutveckling/statistik.

› Sök statistik › Sveriges officiella statistik › [skolform] › [statistikområde] › [läsår, termin, år] › [Tabell XX].

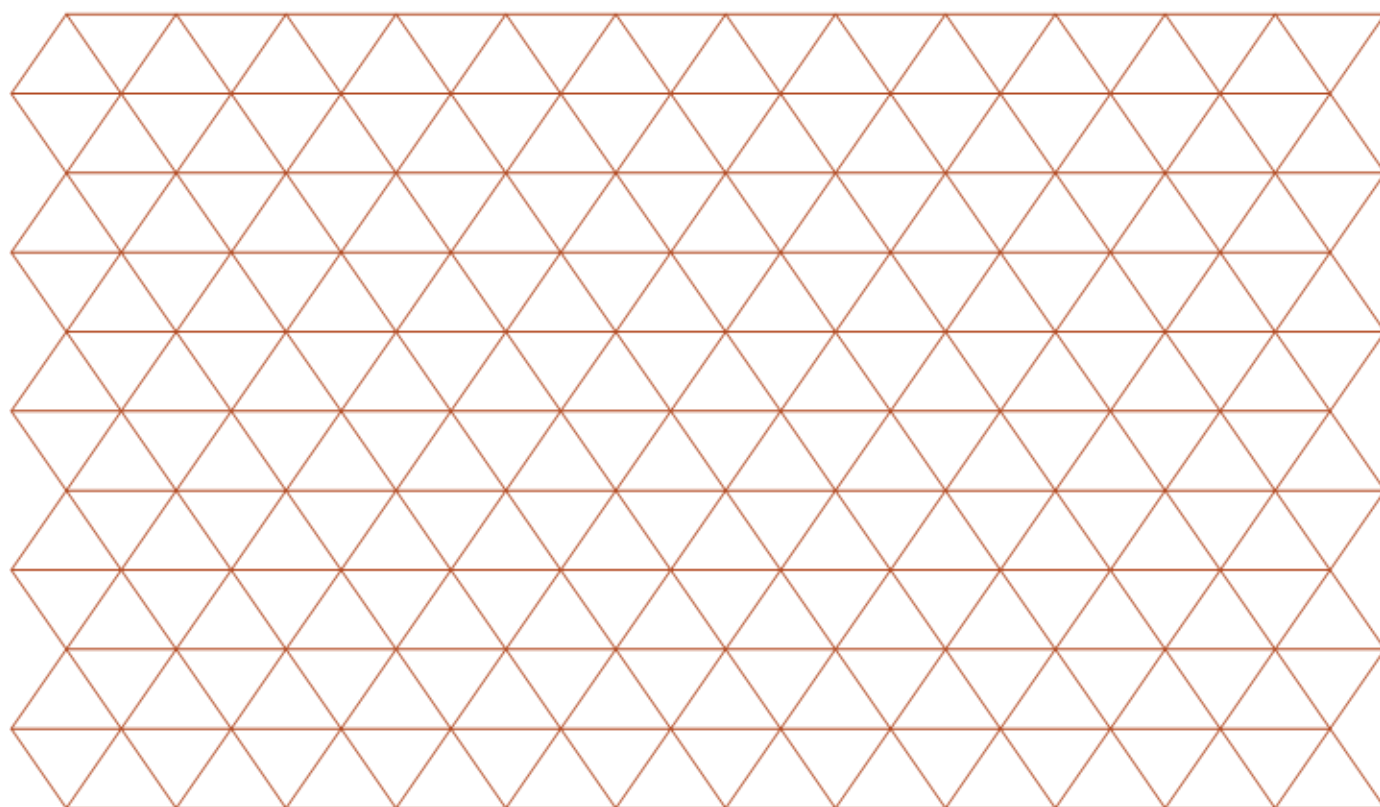
På Skolverkets webbplats redovisas statistik för riket, län och kommuner för tidigare läsår.

I kvalitetsdeklarationen för statistiken finns information om statistikens ändamål, innehåll, tillförlitlighet, aktualitet, tillgänglighet och jämförbarhet. Du hittar kvalitetsdeklarationen på Skolverkets webbplats.

www.skolverket.se/skolutveckling/statistik.

› Sök statistik › Sveriges officiella statistik › [skolform] › [statistikområde] › [läsår, termin, år] › [Relaterade dokument].

²⁰ Den genomsnittliga betygspoängen som återges för kön, utbildningsbakgrund samt utländsk bakgrund gäller för samtliga elever som slutfört gymnasieskolan med examen eller studiebevis om minst 2 500 betygsatta poäng.

Skolverket

www.skolverket.se